

TERVE - Rangaistukseen tuomittujen huumeiden käyttäjien terveystieto- ja vertaistukiprojekti

Kriminaalihuollon tukisäätiö on Raha-automaattiyhdistyksen tuella ja yhteistyössä vankeinhoidon ja päihdekuntoutusjärjestöjen kanssa kehittämässä vankiloille valtakunnallista terveystietoon ja vertaistukeen pohjautuvaa toimintamallia ja koulutusohjelmaa huumeiden käytöstä aiheutuvien tartuntatautiin, muiden terveydellisten ja sosiaalisten riskien sekä haittojen vähentämiseksi.

Päihteidenkäytöstä aiheutuvat haitat, muuttuvat päihdekäytännöt ja tartuntatautiriskit asettavat jatkuvia haasteita sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmälle – myös vankiloissa. Vankien rangaistuksenaikainen huumeiden käyttö on tosiasia ja riski tartuntatauti-epidemiaan on olemassa, jonka vuoksi tarvitaan uusia keinoja tilanteen hallitsemiseksi. Terveystiedon jakaminen aktiivikäyttäjille vertaistyon avulla on jo todettu tehokkaaksi vaikuttamiskeinoksi vapaudessa. Nyt vertaisvaikutusta pyritään hyödyntämään myös vankiyhteisöissä.

Projekti-aikana (2005-2008) tuotetaan:

1. Toimintamallisuositus ja koulutusohjelma vankiloille huumehaittojen vähentämiseksi vankiloissa
2. Koulutusohjelma vankien terveysneuvontatyöhön ja Terve- kurssien ohjaajaksi
3. Opas vertaistukihenkilöille ja palveluohjauksen tueksi rangaistukseen tuomittujen kanssa työskenteleville vapaudessa

Haittojen vähentämistoimien tarkoituksena on ehkäistä ja vähentää huumeiden käytön aiheuttamia haittoja, joista ensisijaisena on tartuntatautiin ehkäisy, muut terveydelliset ja sosiaaliset riskit sekä lisätä turvallisuutta. Vankiloissa keinoina käytetään terveysneuvontaa, desinfiointikäytäntöjä sekä terveydenhuollon toteuttamaa testausta, rokotuksia, korvaushoitoja jne. Keskeistä on tunnustaa täydellisen päihteettömyystavoitteen rajallisuus. Käyttämismuutoksen edellytyksenä on luotettavan tiedon saanti, itsearvostuksen vahvistuminen ja yhteisön tuki muutokseen, josta seuraa voimaantumista oman elämän hallintaan.

Terveysneuvonnan yleisenä perusviestinä on puhtaiden pistovälineiden ja kondomin käytön tärkeys. Vankiloiden terveydenhuollon lähtökohdat ovat samat kuin muunkin terveydenhuollon. Vankeusaikaisen terveydenhuollon palvelut – mukaan lukien terveysneuvontapalvelut – eivät lähtökohtaisesti laitossjärjestystä lukuun ottamatta eroa tilanteesta vapaudessa.

Vankilohenkilöstön koulutuksessa keskeisellä sijalla on haittojen vähentämisen lähestymistapaan tutustuminen. Terveystietokoulutusten yleisinä teemoina ovat mm. hepatiitit ja hiv, tartuntatiet ja suojautuminen, desinfiointikäytännöt, piikkikäytön vaihtoehdot, yliannostus ja ensiapu, turvaseksi, aineiden vaikutus psyykkiseen hyvinvointiin, vertaistoiminta, hoitoonohjaus ja itsestä huolehtiminen.

Terve-projektissa hyödynnetään jo hankittua tietoa ja kokemusta mm. A-klinikkasäätiön Aura-projektin Venäjänkielisestä terveys- ja palvelutietokurssista Keravan vankilassa, Terveystietokoulutuksen Vinkin Lumipallo-vertaistyon koulutusmallia sekä Euroopan Unionin ja Maailman Terveysjärjestön (WHO) suosituksia ja toimintamalleja vankiloille. Projektivankiloina vuonna 2006 toimivat Jokelan, Keravan ja Hämeenlinnan vankilat. Vuoden 2007 alussa toiminta käynnistyi Helsingin vankilassa.

Projekti on toimittanut WHO:n toukokuussa 2005 julkaiseman ”Vankilat, päihteet ja haittojen vähentäminen” -tilannekatsauksen. Se on yhteenveto vankiloissa toteutettujen haittojen vähentämistoimien tuloksista ja osa WHO:n laajempaa vankien terveyden ylläpitämiseen ja edistämiseen tähtäävää Health in Prison -projektia.

Projektin vastuuhenkilönä on projektikoordinaattori Liisa Uusitalo (YTM, SH), p. 050-339 870, projektityöntekijänä Eeva Tamminen (SH), p. 050-4124 309.